

Ystads kommun

Ystads kommun

Verksamhetsplan

Skolbibliotek F-6

Skolbiblioteksenheten
Januari 2022

Innehåll

Inledning.....	3
Disposition.....	3
Läs- och språkutveckling.....	5
Digital kompetens och nätvett	7
Informationssökning.....	9
Källkritik och upphovsrätt	10

Inledning

Skolbiblioteken på grundskolorna i Ystad följer i sin verksamhet och utveckling de mål och delmål som beskrivs i *Utvecklingsplan Skolbibliotek 2019-2022* som antogs av huvudman juni 2019.

Övergripande mål beskrivs även i skolbiblioteksplanen, som ingår som del i *Biblioteksplan 2020-2031 Ystad*. Utvecklingsplanen och skolbiblioteksplanen är skolbibliotekens styrdokument.

Syftet med verksamhetsplanen är att utgöra ram för skolbiblioteksenhetens arbete. Den styr planeringen av arbetet, samt ger stöd för samarbetet med skolans personal. Vårt övergripande mål är likvärdig skolbiblioteksverksamhet på alla Ystads grundskolor, och verksamhetsplanen är vårt verktyg för att få den överblick som krävs för att nå detta mål.

Skolbiblioteksverksamheten är en resurs för den pedagogiska verksamheten, och utgår i alla delar från Lgr 11. Skolbiblioteket *medverkar till* att eleverna når kunskapsmålen – det är ansvarig lärare som gör bedömningen om eleverna nått målen. Verksamhetsplanen är en översikt över *hur* skolbiblioteksverksamheten utgör en pedagogisk resurs.

Verksamhetsplanen uppdateras varje år. 2022 gäller verksamhetsplanen för skolbiblioteksverksamhet för kommunala F-6-skolor i Ystad. Vårt utvecklingsmål är att verksamhetsplanen utökas att gälla även för åk 7-9 och användas som verktyg för skolbiblioteksverksamhet på de bägge kommunala högstadieskolorna.

Disposition

Verksamhetsplanen delas in i fyra huvudsakliga verksamhetsområden. För varje område listar vi de aktiviteter skolbiblioteksverksamheten kan genomföra:

- **Läs- och språkutveckling**
alla aktiviteter erbjuds löpande F-6, anpassat efter ålder och utifrån läroplanens kunskapsmål för läs- och språkutveckling
- **Digital kompetens och nätvet**
aktiviteter och moment följer en röd tråd, och vi anger vad vi strävar efter att alla barn ska ha arbetat med för respektive åk 3 och åk 6

- **Informationssökning**
aktiviteter och moment följer en röd tråd, och vi anger vad vi strävar efter att alla barn ska ha arbetat med för respektive åk 3 och åk 6
- **Källkritik och upphovsrätt**
aktiviteter och moment följer en röd tråd, och vi anger vad vi strävar efter att alla barn ska ha arbetat med för respektive åk 3 och åk 6

Läs- och språkutveckling

Skolbibliotekets aktiviteter för läs- och språkutveckling, anpassade efter skolår och utifrån läroplanens kunskapsmål för läs- och språkutveckling, genomförs löpande i F-6 i samarbete med ansvariga pedagoger:

- **Bokprat**
Berätta om böcker i olika genrer och svårighetsgrad för att locka elever till läsning. Bokprat kan med fördel knytas till olika aktuella teman, eller utgöra inledning till läsprojekt av olika slag
- **Framtagande av material så som olika boklådor**
 - **läslåda** – för läsning/lästräning, en bok per elev och läraren hjälper till med nivåindelning, speciellt arbetsmaterial (framtaget av bibliotekspedagogerna) för böckerna finns med. Alternativt eget val efter presentation.
 - **temalåda** – utifrån ett ämne, med faktaböcker och bredvidläsningsböcker
 - **boklåda** – en låda med blandade skönlitterära böcker att ha i klassrummet för elever att välja fritt ur
- **Boksamtal – resonera utifrån texter**
Utöver att ta fram och presentera materialet kan skolbiblioteket ge stöd i boksamtalens utförande och samtalsteknik
- **Läsningens positiva effekter**
Genom aktiviteter medvetandegöra läsningens positiva effekter för eleverna
- **Marknadsföring av böcker (utöver bokprat)**
Skyltning med böcker i biblioteket (nya böcker, särskilda teman, elevers boktips mm), kopierade bokframsidor exponerade på andra platser i skolan t ex utanför matsalen
- **Kännedom om aktuell barn- och ungdomsutgivning**
Skolbiblioteksenhetens personal följer bokutgivningen samt läser in sig på ny litteratur för att kunna genomföra punkterna ovan
- **Läsande förebild**
På olika sätt arbeta med vuxna som läsande förebilder
- **Att knyta läsfrämjande aktiviteter till olika teman och händelser**
Spöktema i november, barnboksveckan, världsbokdagen, alla hjärtans dag m fl
- **Högläsning**
Skolbiblioteket kan vara resurs för själva högläsningen (i mindre grupper eller större grupper), för att ta fram underlag för vidare diskussioner kring det lästa och för att föreslå litteratur lämpad för högläsning

- **Berättande texters uppbyggnad**
Med hjälp av skönlitteratur (anpassad efter elevernas ålder och kunskap) och olika modeller arbeta med berättande texters uppbyggnad
- **Arbete med faktatexter**
Kopplat till aktuellt tema arbeta med att plocka nyckelord ur en faktatext, att formulera egna meningar
- **Resurs vid förberedelser till nationella prov**
Hjälp till att ta fram texter, böcker och annat övningsmaterial
- **Polylino som verktyg**
Skolbiblioteket visar hur man kan använda Polylino som verktyg vid läsfrämjande arbete och hur dess material kan användas i undervisningen
- **Hjälp till Legimus**
Skolbiblioteket hjälper elever med fysisk läsnedsättning att få inloggning till och komma igång med Legimus
- **Biblioteksbesök med bokprat för åk 5**
Alla elever i åk 5 blir varje vår inbjudna till stadsbiblioteket i Ystad för biblioteksbesök med bokprat. Skolbiblioteket samarbetar med barnbibliotekarierna, och genomför stor del av dessa bokprat
- **Biblioteksbesök med boklån**
I samråd med bibliotekspedagoger bokade besök på folkbibliotek för bokprat, högläsning och boklån

Digital kompetens och nätvet

	F	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 4	Åk 5	Åk 6
Digital kompetens Nätvet	Vad är Internet? Vilka nås av det? Vad är en sökmotor och vad är en webbläsare?						
				Grundläggande kunskaper i att använda sökmotorer på Internet	Webbläsarens och webbsidans delar och funktioner		
	Känna till och ha provat olika digitala verktyg						
				Grundläggande hantering av sociala medier: Vem är jag på nätet (profiler i sociala medier och spel, vänner, grooming), språkbruk samt möjlighet och risker vid egen kommunikation i digitala medier	Medvetenhet om hur man agerar ansvarsfullt vid användning av digitala och andra medier: Kommunikation och bemötande, agera vid kränkning, dela eller inte, lagar/regler/normer i digitala miljöer		
						Använda databaser och uppslagsverk t ex NE, Alex, Landguiden	
	Introducera QR-koder som verktyg för sökning			Lägga upp foto och film på nätet			

Vi strävar efter att elever som slutar åk 3 har arbetat med:

Att med stöd orientera sig i digital miljö:

- Vad är internet? Vilka nås av det? Vad är en sökmotor och vad är en webbläsare?
- Grundläggande kunskaper i att använda sökmotorer på Internet
- Lägga upp foto och film på nätet
- Känna till och ha provat olika digitala verktyg (t ex Imovie, Classroom, Keynote, Google presentation, QR-koder, Canva, Prezi, Inläsningstjänst)

Grundläggande hantering av sociala medier:

- Vem är jag på nätet – profiler i sociala medier och spel, vänner, grooming
- Språkbruk, samt möjligheter och risker vid egen kommunikation i digitala medier

Vi strävar efter att elever som slutar åk 6 har arbetat med:

Att självständigt orientera sig i digital miljö:

- Webbläsarens och webbsidans delar och funktioner
- Hantera en sökmotorer som ex Google
- Databaser och uppslagsverk (t ex bibliotekskatalogen, NE, Alex, Landguiden)

- Arbetat med olika digitala verktyg (t ex Imovie, Classroom, Keynote, Google presentation, QR-koder, Canva, Prezi)

Medvetenhet om hur man agerar ansvarsfullt vid användning av digitala och andra medier:

- Kommunikation och bemötande
- Agera vid kränkning
- Dela eller inte
- Lagar, regler och normer i digitala miljöer

Informationssökning

	F-klass	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 4	Åk 5	Åk 6
Informationssökning	Med stöd söka information i böcker med hjälp av innehållsförteckning, register, rubriker, bilder och bildtext				Att arbeta med/söka efter bilder		Självständigt söka information i böcker med hjälp av innehållsförteckning och register, bilder och bildtext, alfabetisk ordning i uppslagsverk och ordböcker
	Skillnad faktaböcker och skönlitteratur		Hitta information i berättande och beskrivande texter	Planering av informationssökning utifrån olika modeller (t ex tankekarta, VÖL-schema)			Självständig planering av informationssökning
					Söka information på internet med hjälp av sökmotor, och att man får olika sökresultat beroende på sökord och algoritmer, jämföra olika sökresultat		
					Använda databaser för informationssökning (t ex NE, Alex, Landguiden)	Söka information i biblioteket med hjälp av bibliotekskatalogen, SAB-systemet och ämnesord	

Vi strävar efter att elever som slutar åk 3 har arbetat med:

- Planering av informationssökning utifrån olika modeller (t ex tankekarta, VÖL-schema)
- Skillnad faktaböcker och skönlitteratur
- Hitta information i berättande och beskrivande texter
- Med stöd söka information i böcker med hjälp av innehållsförteckning och register, rubriker, bilder och bildtext

Vi strävar efter att elever som slutar åk 6 har arbetat med:

- Självständig planering av informationssökning
- Söka information i biblioteket med hjälp av bibliotekskatalogen, SAB-systemet och ämnesord
- Självständigt söka information i böcker med hjälp av innehållsförteckning och register, bilder och bildtext, alfabetisk ordning i uppslagsverk och ordböcker
- Söka information på internet med hjälp av sökmotor, och att man får olika sökresultat beroende på sökord och algoritmer, och att jämföra olika sökresultat
- Använda databaser för informationssökning (t ex NE, Alex, Landguiden)

Källkritik och upphovsrätt

	F-klass	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 4	Åk 5	Åk 6
Källkritik Upphovsrätt	Begreppet källa		Olika källor: primära, sekundära, skriftliga, muntliga, materiella		Hur källor kan värderas, komplettera varandra för att ge ett vidare perspektiv		
	Skillnad mellan fakta och åsikt		Att information kan vinklas, uppdateras, förändras			Medvetenhet om vinklade budskap så som reklam, opinionsbildning och informations spridning	
	Att bilder kan manipuleras						
	Arbeta med de 5 superfrågorna: Vem? Vad? Hur? När? Varför?				Självständigt utföra en källkritisk granskning med hjälp av de 5 superfrågorna		
					Resonera kring källors trovärdighet		
					Grunderna i upphovsrätt: att man inte får skriva av någon annans text eller använda någon annans bild utan att ange källa		
					Regler kring upphovsrätt för text och bild		
					Söka bilder med <i>Creative Commons</i> - rättigheter		
				Lära sig att ange en källa			Upprätta en korrekt källförteckning

Vi strävar efter att elever som slutar åk 3 har arbetat med:

- Begreppet "källa" och olika källor (primära, sekundära, skriftliga, muntliga, materiella)
- Med stöd utföra en enkel källkritisk granskning av det de hör, ser eller läser:
 - skillnaden mellan fakta och åsikt
 - att information kan vinklas, uppdateras, förändras
 - att bilder kan manipuleras
 - hur källor kan värderas, komplettera varandra för att ge ett vidare perspektiv
- Grunderna i upphovsrätt: att man inte får skriva av någon annans text eller använda någon annans bild utan att uppge källa
- Lära sig att ange en källa
- De 5 superfrågorna: Vem? Vad? Hur? När? Varför?

Vi strävar efter att elever som slutar åk 6 har arbetat med:

- Självständigt utföra en källkritisk granskning med hjälp av de 5 superfrågorna
- Medvetenhet om vinklade budskap så som reklam, opinionsbildning och informationsspridning
- Regler kring upphovsrätt för text och bild
- Upprätta en korrekt källförteckning: tryckta källor, digitala källor, muntliga källor och bilder
- Söka bilder med *Creative Commons*-rättigheter
- Resonera kring källors trovärdighet